

Walter de Wit: 25 jaar werken bij Natuurmonumenten

— tekst en foto's Geert van Duinhoven

Onlangs nam een markante natuurbeheerder afscheid. Walter de Wit beheerde 25 jaar lang in dienst van Natuurmonumenten het Nationaal Park Veluwezoom. In die tijd zag hij diverse visies en strategieën voorbij komen en heeft hij heel veel inspraakavonden met omwonenden moeten meemaken. Maar hij probeerde tegelijkertijd zoveel mogelijk ook zijn eigen langetermijnstrategie toe te passen op zijn gebied. Want zo'n gebied vraagt om een langjarige beheervisie.

“De vereniging
mag zich best
wat vaker mengen
in politieke
discussies”

Eigenlijk was Walter de Wit voorbestemd om een leven lang ‘in het metaal’ te gaan werken. Dat kon hij goed, hij had de juiste opleiding en papieren. Na een telefoontje met de directeur van het Geldersch Landschap belandde hij na elf jaar als bosarbeider bij Het Gelders Landschap. Dat sprak hem zo veel aan dat hij besloot om weer naar school te gaan: hij wilde bosbeheerder worden. Thuis werd alles gemobiliseerd om die stap ook praktisch te regelen. Na de Middelbare bosbouwschool kon De Wit bij Natuurmonumenten aan de slag in Duin en Kruidberg, in Noord-Holland.

“De beheerstrategie van toen was eigenlijk dat van een doorsnee bosbouwbedrijf: hout telen en verkopen. Alle jachtrechten waren verhuurd aan een grote jachtcombinatie. Ik wil maar zeggen, de grote kentering in het beleid richting meer natuur was er nog niet. We moesten het bos zo optimaal mogelijk benutten. Na de stormen van 1972 en 1973 is de grote verandering in denken gekomen. Mede onder invloed van mensen als Harm van der Veen en andere voorlopers op het gebied van een meer natuurlijk beheer wilde Natuurmonumenten al vrij snel na de stormen sommige stukken niet meer inplanten.”

Een paar jaar na die grote stormen kon Walter de Wit beginnen op de Veluwezoom. “Mijn voorganger Van de Born die het noordelijk deel van het Nationaal Park Veluwezoom beheerde,

was iemand die de nieuwe beheerfilosofie al wel aanstond, hij vond dat natuurlijke wel mooi. In 1981 zijn we hier begonnen met een bosbegrazingsproef op de Imbos en dat was voor die tijd heel nieuw. Vanaf die tijd heb ik hier in de geest van Natuurmonumenten gewerkt, dus meer vanuit de natuur dan vanuit houtproductie en opbrengsten van jacht. Dat betekent niet dat het bosbouwgedeelte helemaal weg is bij mij. Ik zal je eerlijk zeggen, nu ik met de VUT ben heb ik weer wat meer tijd om gewoon door het bos te lopen en het meer in me op te nemen. Toen kwam ik gisteren ergens in een hoekje waar we ooit nog eens als toekomstige moederbomen een aantal kersen hebben neergezet. Dat zijn mooie bomen geworden maar hier en daar zaten er nog wel erg zware zuigers aan die kersen. En die ga ik er straks nog wel even afhalen om te zorgen dat de bomen een kans krijgen om op te groeien tot die toekomstbomen die we in gedachten hadden. Kijk, dat vind ik dan toch wel nodig. De liefde voor het vak gaat nooit helemaal over.”

Samenvoegen in beheer

Het feit dat De Wit pas na zijn VUT er achter komt dat die extra snoeibeurt nodig was, brengt hem op het onderwerp van de schaal van beheergebieden. “Toen ik hier kwam werken, bestond het Nationaal Park Veluwezoom uit drie kleinere beheerseenheden. Die zijn samengevoegd omdat dat efficiënter zou zijn. Dat is misschien ook wel zo maar het nadeel is dat het je als beheerder langzamerhand aan actuele veldkennis gaat ontbreken. Je moet te veel vanuit het kantoor aansturen en je weet dus niet alles meer van het bos en dat is het nadeel van de schaalvergroting. Ik heb langzaam aan de samenvoeging kunnen wennen en door mijn historische kennis ken het ik het totale gebied nog goed genoeg. Maar als je, zoals mijn opvolger, in een keer dit hele gebied moet beheren,

zonder dat je het gebied door en door kent, lijkt me dat een stuk lastiger. En dat heeft dus niets te maken met de kennis of kunde van mijn opvolger maar puur en alleen met het enorme oppervlakte van de beheereenheid.”

“Overigens ben ik niet tegen het samenvoegen van terreinen. Als het maar afzonderlijke eenheden blijven die je als beheerder kunt behappen. Nee, qua beheer denk ik dat we juist veel meer zouden kunnen samenwerken, ook met de beheerders van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en het Gelders Landschap. Het zou goed zijn als de hele drie driehoek ten oosten van de A50, gezien zou worden als een grote natuurlijke eenheid. Niet perse samenvoegen in eigendom, maar in beheer. Begrijp me goed, het contact met mijn collega's in de andere gebieden is goed maar ik denk dat het gewoon efficiënter kan en het gebied sterker maakt. Nu hebben we allemaal ons eigen kantoor en onze eigen spullen.”

“Als voorbeeld zou de samenwerking kunnen dienen die we onlangs hebben gestart. De bebording en toegangsregels ten oosten van de A50 zijn nagenoeg uniform. Ook hebben we hier als beheerders gezamenlijk de vergunningen geregeld voor de ATB-rijders en ruiters. Voor hen is het natuurlijk wel zo prettig als ze in een keer een vergunning betalen voor het hele gebied.”

Dertig jaar lang hetzelfde beheer

Volgens De Wit past dat samenwerken binnen grotere gebieden in een continue lijn van verandering in de positie van een beheerder. Vroeger, zo weet hij, was de beheerder een koning in een eigen koninkrijkje. “Zo lang je maar genoeg hout leverde, was het goed. Dan kwam je verder ook niet in het nieuws en kon je je gang gaan. Het beheer is in de decennia daarna steeds meer in samenwerking met het hoofdkantoor van Natuurmonumenten vastgelegd in langlopende beheerplannen. Het was natuurlijk ook goed dat daar meer lijn in kwam. Maar feitelijk zijn we natuurlijk jarenlang gestuurd door de boswet en de AID die de herplantplicht in de gaten hield. Ik denk dat we er hier in dit gebied in zijn geslaagd om het bijna dertig jaar geleden ingezette beheer consequent uit te breiden en vol te houden. Wel zie je dat er aan alle kanten aan getrokken wordt, mogelijk mede onder invloed van bezuinigingen en een gebrek aan financiën voor het beheer. Zodra het geld de beheervisies gaat beïnvloeden gaat dit ten koste van de uitvoering van de visie.”

“Er wordt binnen de Vereniging weer gesproken over het feit of het financieel en qua man-

kracht niet goedkoper is om de jacht maar weer te verhuren. En ook dat het misschien toch wel jammer is om al dat dode hout te laten liggen. We kunnen dat immers ook verkopen aan de energiecentrales.”

“En dan is er natuurlijk het Programma Beheer dat stuurt. Of laat ik het zo zeggen, grootschalig beheer zoals wij dat voorstaan, wordt niet als zodanig gehonoreerd, daar krijg je geen geld voor. Je zult soorten moeten scoren om voor geld van het Programma Beheer in aanmerking te komen. Hoe je het wendt of keert, daar moet je als beheerder rekening mee houden. En dat betekent dat wij moeten gaan laten zien wat het beheer van grootschalige natuur oplevert. Je moet er immers iets tegenover stellen. Het valt lang niet mee om dat altijd helder voor het voetlicht te brengen.”

Discussie met de maatschappij

Een andere belangrijke sturende factor is volgens De Wit, naast het geld en de Vereniging Natuurmonumenten zelf, de mensen uit de omgeving. De wandelaars, de fietsers, de omwonenden, de kritische meedenkers. Zeker in een gebied dat al zo lang begraasd wordt, kan De

Wit daar over meepraten. “Dat klopt, we laten hier alle geschoten dieren liggen. Die maken het systeem nu eenmaal compleet. Mijn ervaring is dat mensen de dode dieren op zich niet zo erg vinden. Dat accepteren ze wel. Moeilijker wordt het als er ook nog eens de ingewanden uithangen. Dat vinden mensen vervelend. De dode dieren leveren altijd discussie op met de maatschappij. Dus is het voortdurend je standpunt weer uitleggen en meedoen in die discussies. Soms heb ik wel eens het gevoel dat je als beheerder steeds meer wordt geregeerd door de publieke opinie in plaats van door deskundigen op het gebied van natuurbeheer.”

“Deels heeft dat te maken met onwetendheid van het publiek. Mijn gevoel is dat mensen

discussie hebben we uiteindelijk het raster iets verplaatst zodat die beukenlanen niet verder aangetast zouden worden. Of zo'n geval bij de Ossendaalselaan. Wij wilden een laan met gedegenereerde Amerikaanse eiken opruimen en opnieuw inplanten met koningslinden. We hebben er de nodige voorlichting over gegeven, maar uiteindelijk blijkt dat er veel weerstand tegen ons plan is. Terwijl wij echt het idee hebben dat je daarmee zo'n laan weer voor een volgende generatie kan redden. Enfin, we hebben de bomen uiteindelijk laten staan. Dat is nu eenmaal het gevolg van werken voor een vereniging. Je werkt niet op een eilandje. Ik denk dat landgoed Twickel, een van onze burens, zo'n laan wel omgehaald had en opnieuw ingeplant. Maar goed, ik heb er mee leren leven dat we tegenwoordig in het natuurbeheer veel meer met mensen te maken hebben.”

Sterker nog, De Wit wil nog een stap verder gaan en vindt dat Natuurmonumenten de betrokkenheid van mensen veel meer zou moeten gebruiken. Er zijn meer dan negenhonderdduizend leden maar die laten zich niet horen als lid van Natuurmonumenten. “Ik vind dat jammer. We hoeven niet per se de barricaden op maar we moeten gewoon onze stem wat vaker laten horen. We vinden als Natuurmonumenten toch ook wat, we vinden als leden toch ook wat? Toen Natuurmonumenten nog een arme en kleine vereniging was, deed ze veel vaker en steviger de mond open. Ik vind de vereniging nu eigenlijk wat te bang en te veel gericht op het

polderen. Op allerlei manieren zou je onze politieke stem kunnen laten horen. Oké, de discussie rond IJburg heeft voor Natuurmonumenten niet positief uitgepakt, maar dat was denk ik te hoog gegrepen en heeft de vereniging bovendien heel erg veel geld gekost. Dus wat mij betreft moet Natuurmonumenten zich vaker in politieke discussies mengen en het enorme potentieel aan achterban beter mobiliseren, ook lokaal. Ik denk dat de natuur van Nederland daar baat bij heeft.” ♦

Geert van Duinhoven
Pieter Schmidt

steeds minder snappen van het natuurbeheer omdat ze er ook nauwelijks mee geconfronteerd worden. Vroeger had ik hier nog heel wat brandhoutklanten. Die wisten dat er uit een bos nu eenmaal hout vrijkomt en dat je dat kunt gebruiken voor een open haard. En dus vraag je aan de beheerder of je wat hout kunt kopen. Die mensen heb je tegenwoordig bijna niet meer. Die halen een zakje hout bij de benzinepomp. Die hebben er geen idee van dat er uit ons bos ook hout vrij komt bij dunningen. Natuurlijk, we moeten onszelf ook verwijten dat we blijkbaar niet genoeg nadruk leggen op voorlichting en educatie. Je moet het blijven uitleggen, ook na 25 jaar nog.”

Nog net niet op de barricaden

Als het gesprek over inspraak verder gaat, wordt duidelijk dat De Wit daar dubbele gevoelens over heeft. Enerzijds is het natuurlijk prima als mensen meedenken en meepraten. Maar soms is het natuurlijk gewoon lastig. “We hebben hier de affaire gehad met de pony's die de oude beuken aanvraten en rondom de bast weghaalden. Ons idee was om dat dan maar zo te laten zijn, maar de omwonenden wilden daar niets van weten en na heel veel

ADVERTENTIE

SLAGBOMEN

BLESSING TIMBERS

Blessing Timbers
Postbus 245, 1220 AE Hilzen,
Tel.: 035-5251079, Fax: 035-5261111, Mobiel: 06-53385877

- Park/bos banken
- Picknick-tafels
- Slagbomen
- Aankoop rondhout